

Sygn. akt XVII AmA 76/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

Protokolant: Andrzej Tracz

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa I. K. i R. P.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 kwietnia 2012 r. nr (...)

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i nałożenie kary pieniężnej

I. oddala odwołanie;

II. zasądza solidarnie od I. K. i R. P. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XVII AmA 76/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2012 r., numer (...), wydaną po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko R. P. i I. K. - prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą (...) spółka cywilna w S.

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej u.o.k.k.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy Prezes UOKiK uznał, że R. P. i I. K. stosowali praktykę naruszającą zbiorowe interesy, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy polegającą na zamieszczanych w pismach kierowanych do konsumentów, po zawarciu umowy o świadczenie usług, treści mających na celu zastraszanie konsumentów oraz wprowadzanie ich w błąd, w szczególności poprzez:

- sugerowanie, iż konsument poprzez podanie fałszywych danych w formularzu rejestracyjnym zamieszczonym na stronie(...)mógł popełnić przestępstwo z art. 286 k.k.,
- sugerowanie, iż konsumenci mogą zostać obciążeni kosztami prowadzonego przez Spółkę postępowania windykacyjnego,

co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) (dalej: u.p.n.p.r.) i nakazał zaniechanie jej stosowania.

II. na podstawie art. 26 ust. 1 u.o.k.k. oraz stosownie do art. 33 ust. 4,5 i 6 tej ustawy Prezes UOKiK uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 wyżej wymienionej ustawy zachowanie ww. przedsiębiorców, polegające na zaniechaniu potwierdzenia konsumentom na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust 1 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) (dalej: u.o.n.p.k.) co narusza obowiązek wynikający z art. 9 ust. 3 tej ustawy i godzi w zbiorowy interes konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

III. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. oraz stosowanie do art. 33 ust. 4,5 i 6 tej ustawy Prezes UOKiK nałożył na R. P. odpowiadającego solidarnie z I. K. karę pieniężną w wysokości:

1. 53.990 złotych za stosowanie praktyki opisanej w punkcie I decyzji.
2. 53.990 złotych za stosowanie praktyki opisanej w punkcie II decyzji.

IV. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. oraz stosowanie do art. 33 ust. 4,5, i 6 tej ustawy Prezes UOKiK nałożył na I. K. odpowiadającą solidarnie z R. P. karę pieniężną w wysokości:

1. 53.990 złotych za stosowanie praktyki opisanej w punkcie I decyzji.
2. 53.990 złotych za stosowanie praktyki opisanej w punkcie II decyzji.

Od powyższego rozstrzygnięcia, powodowie R. P. i I. K. wnieśli odwołanie zaskarżając decyzję Prezesa UOKiK w całości.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

1) naruszenie przepisu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.k. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, iż treści zamieszczone w pismach kierowanych do konsumentów, po zawarciu umowy o świadczenie usług mają na celu zastraszanie konsumentów oraz wprowadzanie ich w błąd, w szczególności poprzez:

- sugerowanie, iż konsument poprzez podanie fałszywych danych w formularzu rejestracyjnym zamieszczonym na stronie (...)mógł popełnić przestępstwo z art. 286 k.k.,

- sugerowanie, iż konsumenci mogą zostać obciążeni kosztami prowadzonego przez Spółkę postępowania windykacyjnego,

co stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. i godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

2) naruszenie przepisu art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.k. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, iż powodowie naruszyli ciążący na nich obowiązek wynikający z art. 9 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów o oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, poprzez zaniechanie potwierdzenia konsumentom na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy,

3) naruszenie przepisu art. 10 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów o oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż konsumentom zawierającym umowę z powodami, w określonych okolicznościach mógł przysługiwać trzymiesięczny termin na odstąpienie od zawartej umowy,

4) naruszenie przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i nałożenie na I. K. karę w wysokości 107.980 złotych płatną solidarnie z R. P.,

- 5) naruszenie przepisu art. 106 ust. 1 pkt 3 u.o.k.k. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i nałożenie na R. P. karę w wysokości 107.980 złotych płatną solidarnie z I. K.,
- 6) naruszenie przepisu art. 7 k.p.a. poprzez brak podjęcia wszelkich niezbędnych czynności mających na celu wyjaśnienie okoliczności faktycznych, co mogło mieć znaczący wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy,
- 7) naruszenie przepisu art. 77 k.p.a. poprzez brak wyczerpującego rozpatrzenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, co mogło mieć znaczący wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy,
- 8) naruszenie przepisu art. 107 § 3 k.p.a. poprzez brak należytego uzasadnienia faktycznego i prawnego wydanej decyzji,
- 9) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, które polegało na niewłaściwym wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami.

Powodowie wnieśli o:

1) zmianę zaskarżonej decyzji:

- w punkcie I poprzez stwierdzenie, iż wskazane w nim praktyki nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów,
- w punkcie II poprzez stwierdzenie, iż wskazane w nim praktyki nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów,
- w punkcie III poprzez uchylenie w całości, bądź zmniejszenie wysokości katy pieniężnej nałożonej wobec I. K.,
- w punkcie IV poprzez uchylenie w całości, bądź zmniejszenie wysokości kary pieniężnej nałożonej wobec R. P..

Ewentualnie o:

2) uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i umorzenie postępowania w sprawie,

oraz o:

- 3) zasądzenie na rzecz powodów kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
- 4) przeprowadzenie przez Sąd rozprawy również w przypadku nieobecności powodów,
- 5) przeprowadzenie przez Sąd dowodu z przesłuchania konsumentów, których skargi zostały włączone do materiału dowodowego - wezwanie na adresy wskazane w aktach sprawy: (...)na okoliczność wykazania wadliwości dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia pozwanego.

W uzasadnieniu odwołania, powodowie w pierwszej kolejności podnieśli, że wiadomości zawierające informacje dotyczące zasad odpowiedzialności za czyn zabroniony określony w art. 286 k.k., były wysyłane przez powodów tylko i wyłącznie do tych konsumentów, którzy będąc dłużnikami spółki spełnili łącznie następujące przesłanki:

- 1) w pełni zaakceptowali warunki płatności za usługi świadczone przez powodów,
- 2) dokonali obciążenia infrastruktury dostawcy sieci (...), udostępniającego zasoby niezbędne do świadczenia usługi przez spółkę,
- 3) otrzymali informację przypominającą o braku uiszczenia płatności za zamówioną usługę,
- 4) zostali poproszeni o kontakt z Biurem Obsługi Klienta w przypadku występowania w ich sprawie szczególnych okoliczności bądź jakichkolwiek wątpliwości,

5) pomimo otrzymanego pisma, nadal pozostawali w zwłoce wobec powodów, nie uiszczając opłaty za zamówioną usługę,

6) nie skontaktowali się z Biurem Obsługi Klienta serwisu (...)w celu wyjaśnienia sprawy naruszenia postanowień zawartej umowy oraz powodów i przyczyn zalegania z płatnością za zamówioną usługę lub skontaktowali się z Biurem Obsługi Klienta serwisu (...)lecz przedstawili wyjaśnienia wskazujące na okoliczność działania przez nich z góry w oszukańczym zamiarze, bądź przedstawili okoliczności szczególne, których niczym nie uprawdopodobnili lub przedstawili okoliczności szczególne, które ze względu na ich charakter z oczywistych przyczyn nie mogły zasługiwać na uwzględnienie.

Zdaniem powodów celem przesłania informacji była wyłącznie chęć poinformowania konsumenta o jego sytuacji prawnej, w szczególności o środkach prawnych przysługujących spółce oraz o możliwych konsekwencjach prawnych. Informacje te mogą tylko i wyłącznie zwiększać świadomość prawną konsumentów. W dalszej kolejności powodowie podkreślili, że wbrew temu co twierdzi Prezes UOKiK mieli ustawowe umocowanie do wysyłania informacji o możliwości poniesienia przez dłużników kosztów windykacyjnych, ponieważ możliwość taką daje art. 477 § 1 k.c. W ocenie powodów koszty poniesione przez nich w toku postępowania windykacyjnego prowadzonego wobec dłużników, w szczególności koszty przesyłki pocztowej zawierającej przedsądowe wezwanie do zapłaty stanowią szkodę. Zasadność oraz celowość ponoszenia takich kosztów przez spółkę wynika wprost z przepisów k.p.c., które nakładają obowiązek wezwania dłużnika do zapłaty przy czym koszty należące do tej kategorii wydatków nie zawierają się w zakresie kosztów procesu, o których mowa w art. 98 k.p.c. co uzasadnia ich osobne wyodrębnienie w pismach skierowanych przez spółkę do dłużników pozostających w zwłoce. Powodowie podkreślili, że ewentualną możliwość wprowadzenia konsumenta w błąd trzeba każdorazowo oceniać z punktu widzenia wzorca przeciętnego konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny oraz świadomy podejmowanych decyzji gospodarczych. Zdaniem powodów przeciętny konsument będący odbiorcą usług powinien znać podstawowe zasady odnoszące się do zawierania i wykonywania umów, wobec czego informacje kierowane przez powodów do konsumentów nie miały na celu zastraszania konsumentów, a jedynie uświadomienie im negatywnych konsekwencji jakie grożą za podejmowanie bezprawnych działań.

Dalej powodowie zarzucili, że materiał zgromadzony w sprawie nie był wystarczający do wykazania, iż pod wpływem stosowanych przez powodów praktyk rynkowych konsumenci podejmują decyzje, których inaczej by nie podjęli. Zdaniem powodów nie można uznać, że konsument świadomy, przezorny i odpowiedzialny za swe działania będąc poinformowany o odpowiedzialności karnej poczuje się zastraszony lub wprowadzony w błąd. Za dowód w sprawie nie można uznać skarg rzekomych konsumentów, których skargi zostały przytoczone w zaskarżonej decyzji, bowiem żadnego z autorów skarg nie udało się zidentyfikować jako faktycznego użytkownika serwisu.

W ocenie powodów również rozstrzygnięcie z punktu II decyzji jest niesłuszne. Zdaniem powodów Prezes UOKiK dokonał błędnych i niepełnych ustaleń faktycznych i pominął w swym rozstrzygnięciu fakt, iż świadczenie usługi oferowanej przez powodów rozpoczyna się za zgodą i na żądanie konsumenta, po uruchomieniu przez niego linku aktywującego usługę. Prezes UOKiK błędnie uznał, iż w przypadku ewentualnego naruszenia przez powodów art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. - konsumentom, którzy zawarli umowę przysługiwałoby prawo do odstąpienia od umowy w ciągu 3 miesięcy, skoro art. 10 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy wskazuje, że prawo takie nie przysługuje konsumentowi w przypadku świadczenia usługi rozpoczętej za zgodą konsumenta przed upływem terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 1, a strony umówiły się, iż termin na odstąpienie od umowy wynosi 10 dni.

Nadto powodowie podkreślili, że wbrew temu co twierdzi Prezes UOKiK, nie mieli obowiązku potwierdzania w formie pisemnej informacji udzielonych konsumentom za pośrednictwem środka porozumiewania się na odległość. Obowiązek przekazania informacji „na piśmie” o którym mowa w art. 9 ust. 3 u.p.n.p.r. należy w przekonaniu powodów interpretować jako nakaz udostępniania konsumentowi zapisu informacji, które otrzymał on w fazie rozważania oferty przedsiębiorcy, na trwałym nośniku, nie zaś jako wprowadzenie wymogu pisma rozumianego jako tradycyjny dokument sporządzony „na papierze” oraz opatrzone własnoręcznym podpisem. Zatem zamieszczenie na

stronie serwisu tekstowego dokumentu elektronicznego, dostępnego dla konsumenta w każdym momencie, należy uznać za spełnienie obowiązku potwierdzania informacji „na piśmie”.

Natomiast w odniesieniu do nałożonej przez Prezesa UOKiK kary pieniężnej powodowie z ostrożności procesowej wskazali, że została ona rażąco zawyżona.

W odpowiedzi na odwołanie, Prezes UOKiK podtrzymał stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2013 r., poprzedzającej ogłoszenie wyroku, stawili się pełnomocnicy stron, którzy zajęli stanowiska jak dotychczas. Sąd oddalił wnioski dowodowe złożone przez powodów, dopuścił natomiast dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach postępowania administracyjnego oraz aktach sprawy niniejszej.

Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie - I. K. i R. P. prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka cywilna w S.. Przedmiotem działalności gospodarczej prowadzonej przez współników w ramach spółki jest między innymi działalność portali internetowych, działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych, działalność związana z oprogramowaniem (umowa spółki cywilnej k. 6 - 8 akt adm. o sygn. (...), wydruk z (...) k. 66 - 69 akt adm.).

W ramach prowadzonej działalności powodowie zwierali z konsumentami za pośrednictwem serwisu internetowego (...) umowy na odległość z użyciem wzorca umowy, który reguluje prawa i obowiązki - tak spółki, jak i konsumentów korzystających z jej usług. W ramach prowadzonej działalności powodowie wykorzystywali wzorec umowy pod nazwą Regulamin świadczenia usług (...) z dnia 16 kwietnia 2010 r. (Regulamin świadczenia usług (...) k. 30 - 35 akt adm.).

W ramach sieci (...) realizowane są działania obejmujące transmisję w sieci telekomunikacyjnej - danych przekazywanych lub otrzymywanych przez Usługobiorcę. Zawarcie umowy następuje poprzez wymianę elektronicznych oświadczeń woli pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami w sieci Internet na stronie (...) oraz poprzez pocztę elektroniczną. Wykonanie umowy również odbywa się on-line.

Na stronie internetowej (...), za pośrednictwem której konsumenci zawierają z powodami umowy o świadczenie usług zamieszczony jest regulamin świadczenia usług drogą elektroniczną. Zawarcie umowy następuje w momencie rejestracji danych oraz faktyczne zlecenie realizacji usługi w udostępnionym na stronie formularzu rejestracyjnym. Regulamin świadczenia usług dostępny jest dla wszystkich potencjalnych klientów na stronie (...)(Regulamin świadczenia usług (...) k. 30 - 35 akt adm.).

Po zawarciu umowy z konsumentem i rozpoczęciu świadczenia usług powodowie wbrew dyspozycji art. 9 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie potwierdzali na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy.

Po zawarciu umowy z konsumentem w zależności od sytuacji prawnej powodowie wysyłali do konsumentów standaryzowane wiadomości elektroniczne, między innymi takie, które:

- sugerowały, iż konsument poprzez podanie fałszywych danych w formularzu rejestracyjnym zamieszczonym na stronie (...) mógł popełnić przestępstwo z art. 286 k.k.,
- sugerowały, iż konsumenci mogą zostać obciążeni kosztami prowadzonego przez spółkę postępowania windykacyjnego (wzory wiadomości wysyłanych do konsumentów k. 9 - 38 akt adm. o sygn. (...)).

W związku z podejrzeniem, iż działalność współników wyżej wskazanej spółki cywilnej może odbywać się z naruszeniem prawa, postanowieniem numer (...) z dnia 12 września 2011 r. (sprostowanym następnie

postanowieniem z dnia 12 marca 2012 r.) Prezes UOKiK wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez R. P. i I. K. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. zamieszczaniu w pismach kierowanych do konsumentów po zawarciu umowy o świadczenie usług treści, mających na celu zastraszanie konsumentów oraz wprowadzenie ich w błąd, w szczególności poprzez:

- sugerowanie, iż konsument poprzez podanie fałszywych danych w formularzu rejestracyjnym zamieszczonym na stronie (...)mógł popełnić przestępstwo z art. 286 k.k.,

- sugerowanie, iż konsumenci mogą zostać obciążeni kosztami prowadzonego przez Spółkę postępowania windykacyjnego.

2. zaniechaniu potwierdzania konsumentom na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny co może naruszać obowiązek wynikający z art. 9 ust. 3 tej ustawy.

Ponadto Prezes UOKiK zaliczył w poczet dowodów materiał zgromadzony w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym pod sygn. (...) (postanowienie k. 2 - 3 akt adm., sprostowanie postanowienia k. 63 i verte).

Pismem z dnia 12 września 2011 r. Prezes UOKiK zawiadomił powodów o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie podejrzenia stosowania przez nich praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i wezwał do przedstawienia stosownej dokumentacji (k. 4 - 6 akt adm. wraz z dowodem nadania).

Powodowie w toku postępowania przedstawiali wymagane dokumenty (k. 7 - 19, 22 - 28).

Pismem z dnia 5 marca 2012 r. Prezes UOKiK zawiadomił powodów o zakończeniu zbierania materiału dowodowego, a także poinformował ich o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, z którego to uprawnienia powodowie skorzystali (k. k. 36 i verte, k. 64 akt adm.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sądowych i postępowania administracyjnego. Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie jest spójny i niesprzeczny. Sąd Okręgowy uznał zgromadzone w aktach sprawy, jak i w aktach administracyjnych dokumenty oraz ich kopie i odpisy za wiarygodne, nie znajdując podstaw do kwestionowania ich prawdziwości z urzędu, biorąc pod uwagę fakt, iż strony nie zgłaszały w tej kwestii zastrzeżeń.

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2013 r. Sąd postanowił oddalić wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków - konsumentów, których skargi zostały włączone do materiału dowodowego zgromadzonego w aktach postępowania administracyjnego, bowiem materiał zgromadzony w aktach sprawy niniejszej, jak i w aktach administracyjnych Sąd uznał za wystarczający do rozstrzygnięcia (protokół k. 75 - 76).

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na oddalenie w całości.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.k. zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 pkt 2 cytowanej ustawy stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie - bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności naruszanie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Zaś art. 24 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumenta są zatem takie zachowania przedsiębiorców, które spełniają łącznie dwa warunki. Po pierwsze - są bezprawne, a po drugie - naruszają interes konsumentów. Bezprawność to sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast naruszenie interesu konsumentów odnosi się wyłącznie

do interesu prawnego rozumianego jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony.

W pierwszej kolejności odnosząc się do zarzutów zgłoszonych przez powodów, a dotyczących uchybienia przez Prezesa UKE przepisom k.p.a. wskazać należy, że zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie poglądem (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 1991 r. sygn. akt III CRN 120/91 OSNC 1992 Nr 5, poz. 87; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998 r. sygn. akt I CKN 265/98 OSP 2000 Nr 5 poz. 68; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r. sygn. akt 351/99 OSNC 2000 Nr 3 poz. 47; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2001 r. sygn. akt I CKN 1036/98 LEX Nr 52708; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2005 r., sygn. akt III SZP 2/05 OSNP 2006/19-20/312) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie może ograniczyć sprawy wynikającej z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu tylko do funkcji sprawdzającej prawidłowość postępowania administracyjnego, które poprzedza postępowania sądowe. Celem postępowania nie jest przeprowadzenie kontroli postępowania administracyjnego, ale merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, której przedmiotem jest spór między stronami powstający dopiero po wydaniu decyzji przez Prezesa Urzędu. Postępowanie sądowe przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest postępowaniem kontradiktoryjnym, w którym uwzględnia się materiał dowodowy zebrany w postępowaniu administracyjnym, co nie pozbawia jednak stron możliwości zgłoszenia nowych twierdzeń faktycznych i nowych dowodów, według zasad obowiązujących w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Sąd antymonopolowy jest sądem cywilnym i prowadzi sprawę cywilną, wszczętą w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, w tym wypadku Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, według reguł kontradiktoryjnego postępowania cywilnego, a nie sądem legalności decyzji administracyjnej, jak to czynią sądy administracyjne w postępowaniu sądowo-administracyjnym. Tylko takie odczytanie relacji pomiędzy postępowaniem administracyjnym i postępowaniem sądowym może uzasadniać dokonany przez racjonalnego ustawodawcę wybór między drogą postępowania cywilnego i drogą postępowania sądowo-administracyjnego dla wyjaśnienia istoty sprawy. Zatem zarzuty te nie mogą się ostać.

Natomiast w odniesieniu do zgłoszonego przez powodów zarzutu naruszenia przez Prezesa UOKiK przepisu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.k. poprzez przyjęcie, iż treści zamieszczone w pismach kierowanych do konsumentów, po zawarciu umowy o świadczenie usług mają na celu zastraszanie konsumentów oraz wprowadzanie ich w błąd Sąd uznał za bezzasadny.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Zgodnie zaś z art. 4 ust. 2 u.p.n.p.r. za nieuczciwą praktykę uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk, jeżeli działania te spełniają przesłanki określone w ust. 1. Definicję praktyki rynkowej zawiera art. 2 pkt 4 ww. ustawy, wskazując że za praktykę taką uznaje się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Natomiast oceny praktyki rynkowej dokonuje się w odniesieniu do tzw. przeciętnego konsumenta, którego definicję zawiera art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r. Zgodnie z tym przepisem za przeciętnego konsumenta uważa się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zweryfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna, czy umysłowa. W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że zachowanie powodów polegające na sugerowaniu, iż konsument poprzez podanie fałszywych danych w formularzu rejestracyjnym zamieszczonym na stronie (...)mógł popełnić przestępstwo z art. 286 k.k., jak również sugerowanie, iż konsumenci mogą zostać obciążeni kosztami prowadzonego przez powodów postępowania windykacyjnego należy oceniać jako zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami, które w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta po zawarciu umowy

dotyczącej produktu poprzez wprowadzenie go w błąd. Sąd nie podzielił stanowiska powodów, iż informacje kierowali do konsumentów z troski o zwiększenie świadomości prawnej swych klientów, co zostanie omówione poniżej.

W odniesieniu do treści pism informujących o odpowiedzialności karnej Sąd w pełni zgodził się z Prezesem UOKiK, że powodowie kierując wiadomości zawierające ww. treści doprowadzili do sytuacji, w której konsument mógł ulec błędnemu przeświadczeniu o jego sytuacji prawnej przyjmując, iż mógł popełnić przestępstwo opisane w art. 286 k.k. i ponieść z tego tytułu sankcje w nim wymienione. Podkreślenia wymaga, że stwierdzenie popełnienia przestępstwa może nastąpić jedynie na drodze sądowej, prawomocnym wyrokiem skazującym. W ocenie Sądu informacje kierowane przez powodów do konsumentów należy oceniać według kryterium celu i kryterium skutku. Celem kierowania tych informacji ustalonym na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego było niewątpliwie skłonienie konsumentów do regulowania swoich zobowiązań względem powodów i minimalizowanie poniesionej przez nich straty, nie zaś informowanie konsumentów. Skutkiem było natomiast zastraszanie konsumentów i wywoływanie u nich nieuzasadnionej obawy. Nie można zatem uznać, biorąc za wyznacznik definicję przeciętnego konsumenta, że zachowanie takie miało na celu wyłącznie informowanie konsumentów. W ocenie Sądu przedsiębiorca rzetelny i gospodarny w momencie powzięcia wiadomości o możliwości podania przez konsumenta nieprawdziwych danych powinien dążyć do możliwie wyczerpującego wyjaśnienia wszelkich nieprawidłowości, zanim wystąpi na drogę postępowania sądowego. Podawanie zaś zestawienia przepisów karnych nie powoduje wyjaśnienia nieścisłości, a jedynie wzbudzenie obawy w konsumentach, że podanie nieprawdziwych danych jest w każdym przypadku równoznaczne z odpowiedzialnością karną, zaś uiszczenie należnej powodom kwoty – spowoduje odsunięcie od konsumenta „wizji odpowiedzialności karnej za przestępstwo”. Jak podkreślił w zaskarżonej decyzji Prezes UOKiK informacje o możliwości popełnienia przestępstwa oszustwa kierowane były do konsumentów nie tylko w przypadku stwierdzenia przez powodów, iż dane podane na formularzu są fałszywe, ale również w każdym innym przypadku niejako „na wyrost”. Wskazać należy również, że treść podawanych przez powodów informacji była niepełna. Powodowie informując o możliwości popełnienia przestępstwa oszustwa z art. 286 k.k. podawali do wiadomości konsumentów jedynie zagrożenie przewidziane dla podstawowego typu czynu zabronionego, nie wskazując na inne typy, dla których ciężar zagrożenia rozkłada się inaczej. Powodowie nie informowali konsumentów o okolicznościach łagodzących towarzyszących popełnieniu danego czynu, jak również o wyłączeniu odpowiedzialności karnej w stosunku do nieletnich. W ocenie Sądu wszystkie podawane przez powodów informacje ograniczały się jedynie do wskazania negatywnych skutków zachowania konsumentów, w takim zakresie jaki był dla powodów w danej sytuacji korzystny. Zatem takie zachowanie powodów zmierzało do zastraszenia konsumenta i wymuszania zapłaty „stosunkowo niewielkiej” kwoty 94,80 złotych. Skala tego rodzaju zjawiska znalazła odzwierciedlenie w wysokości przychodów osiągniętych przez powodów w czasie prowadzenia serwisu internetowego pod adresem internetowym (...)

Również w odniesieniu do treści pism informujących o możliwości poniesienia kosztów prowadzonego przez powodów postępowania windykacyjnego Sąd uznał, że miały one na celu jedynie zastraszanie konsumentów. Jak słusznie wskazał Prezes UOKiK w zaskarżonej decyzji, z zawartej między powodami, a konsumentem umowy o świadczenie usług dostępu do sieci U. nie wynika obowiązek ponoszenia przez konsumentów kosztów windykacyjnych. W umowie tej powodowie nie wskazali jakie czynności składają się na koszty uruchomienia ewentualnej procedury windykacyjnej, ani jaka jest wysokość tych kosztów. Konsument pozbawiony był więc wiedzy jakie obciążania mogą go spotkać w razie nieuregulowania należności powodów. Ponadto wiedzy tej nie dostarczają mu obowiązujące przepisy prawne. Posługiwanie się bliżej nieokreślonym pojęciem kosztów windykacyjnych, sądowych, a następnie komorniczych, które mogą przybrać postać nawet kilkukrotnie większą niż należność powodów - zmierzała do wywołania błędnego przekonania konsumentów co do ich sytuacji prawnej i w efekcie prowadziła do uiszczenia opłaty żądanej przez powodów bez względu na to, czy była ona zasadna czy też nie. Powodowie stosując tak sformułowane „ostrzeżenia” w istocie doprowadzili do sytuacji, w której konsument został postawiony przed faktem dokonanym, bowiem stworzono mu iluzję, że świadczenie się powodom w pełni należy. W żadnym z zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK tekstów ostrzegającym konsumenta Sąd nie dopatrzył się próby polubownego wyjaśnienia zaistniałej sytuacji. Wszystkie informacje kierowane do konsumentów zawierały sformułowania:

- „dalszy brak uiszczenia należnej kwoty spowoduje poważne konsekwencje prawne”,
- „ponieważ do dnia dzisiejszego nie opłacił Pan zaległej należności za zamówioną usługę, Pana sprawa została skierowana do obsługującej nas kancelarii prawnej, która wystąpi przeciwko Panu na drogę postępowania sądowego”,
- „niniejszym informujemy, że sprawę przekazujemy naszemu działowi windykacji”.

Sąd zgodził się więc z Prezesem UOKiK, że o obowiązku uiszczenia należnych kwot w razie odmowy zapłaty ze strony konsumenta może orzec jedynie Sąd, a wysokość tych kosztów będzie wynikać z mającego zapaść orzeczenia sądowego. Powodowie zaś niejako z góry założyli, że żądana kwota się im należy. Tymczasem podkreślenia wymaga, że w sytuacji, gdy konsumenci na skutek kierowanych do nich przez powodów informacji uiścili opłatę, do której zapłaty nie byli zobowiązani - zastosowanie może znaleźć przepis art. 410 § 2 k.c., który traktuje o świadczeniu nienależnym.

W odniesieniu zaś do zarzutu błędnego uznania przez Prezesa UOKiK, że powodowie wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 9 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny - nie potwierdzili konsumentom na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy Sąd uznał za bezzasadny. W pierwszej kolejności wskazać należy, że ww. ustawa ma zastosowanie do umów zawieranych na odległość. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy umowy zawierane z konsumentem bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, w szczególności drukowanego lub elektronicznego formularza zamówienia niezaadresowanego lub zaadresowanego, listu seryjnego w postaci drukowanej lub elektronicznej, reklamy prasowej z wydrukowanym formularzem zamówienia, reklamy w postaci elektronicznej, katalogu, telefonu, telefaksu, radia, telewizji, automatycznego urządzenia wywołującego, wizjofonu, wideotekstu, poczty elektronicznej lub innych środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. 144, poz. 1204, ze zmianami), są umowami na odległość, jeżeli kontrahentem konsumenta jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność. Powodowie jako przedsiębiorcy zawierali z konsumentami za pośrednictwem strony internetowej oraz poczty elektronicznej umowy o świadczenie usług. Na stronie internetowej (...) zamieszczony jest regulamin świadczenia usług drogą elektroniczną. Zawarcie umowy następowało w momencie rejestracji danych oraz faktyczne zlecenie realizacji usługi w udostępnionym na stronie formularzu rejestracyjnym. Regulamin świadczenia usług dostępny był dla wszystkich potencjalnych klientów na stronie (...).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ww. ustawy konsument powinien być poinformowany, przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy o:

- 1) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany;
- 2) istotnych właściwościach świadczenia i jego przedmiotu;
- 3) cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, a w szczególności cła i podatki;
- 4) zasadach zapłaty ceny lub wynagrodzenia;
- 5) kosztach oraz terminie i sposobie dostawy;
- 6) prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3;
- 7) kosztach wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli są one skalkulowane inaczej niż wedle normalnej taryfy;
- 8) terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący;
- 9) minimalnym okresie, na jaki ma być zawarta umowa o świadczenia ciągle lub okresowe;

10) miejscu i sposobie składania reklamacji;

11) prawie wypowiedzenia umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3.

Ustawa wskazuje ponadto, że informacje te powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zrozumiały i łatwy do odczytania. Należy wskazać, że wbrew twierdzeniom powodów informacje te powinny być nie tylko zamieszczone na stronie internetowej, bądź wysłane do konsumenta w formie korespondencji elektronicznej, albo za pośrednictwem innego środka porozumiewania się na odległość, ale zgodnie z art. 9 ust. 3 ww. ustawy - przedsiębiorca ma obowiązek potwierdzenia tych informacji konsumentowi na piśmie najpóźniej w momencie spełnienia świadczenia. Przepis ten ma szczególne znaczenie, bowiem ustawodawca zdecydował się w stosunkach z konsumentami wprowadzić wymóg potwierdzenia informacji na piśmie. Wbrew temu co twierdzą powodowie obowiązku potwierdzenia na piśmie nie sposób zastąpić inną formą, np. korespondencją elektroniczną. Prawo do otrzymania przez konsumenta odpowiednich informacji w odpowiedniej formie [ustanowione w dyrektywie nr 97/7/WE] spełnia kilka funkcji. Oprócz umożliwienia prawidłowego wykonania zawartej umowy oraz zagwarantowania konsumentowi możliwości skorzystania z innych służących mu uprawnień, w tym w szczególności z prawa odstąpienia [od umowy], uprawnienie do otrzymania informacji i odpowiadający mu obowiązek ich przekazania spoczywający na stronie profesjonalnej ma zrekompensować konsumentowi brak bezpośredniego kontaktu z drugą stroną umowy oraz ułatwić dokonanie oceny i weryfikacji przedmiotu umowy i jej warunków (tak Baranowska- Zajac Wioletta, glosa do wyroku z dnia 5 lipca 2012 r., sygn. C-49/11. Teza 2, źródło LEX nr 157406/2). Sąd zgodził się z Prezesem UOKiK, że spełnienie obowiązku, o którym mowa powyżej jest możliwe w formie pisemnej określonej w art. 78 k.c. lub innej formie równoważnej, np. na trwałym nośniku informacji dostępnym dla konsumenta w postaci dyskietki, CD-ROM-u, DVD. Potwierdzenie informacji konsumentom na piśmie, pozwala im kontrolować prawidłowość wykonania zobowiązania oraz daje im możliwość skutecznego dochodzenia swoich roszczeń, w przypadku, gdy przedsiębiorcy zmieniają postanowienia umowy zamieszczone na stronie internetowej. Zatem samo umieszczenie na stronie serwisu - informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy nie spełnia zarazem wymogu potwierdzenia ich na piśmie.

W odniesieniu do zarzutu błędnego przyjęcia przez Prezesa UOKiK, że wobec niepotwierdzenia konsumentom informacji na piśmie przysługiwał im trzymiesięczny termin na odstąpienie od umowy Sąd zarzut ten również uznał za bezzasadny. Przede wszystkim, tak jak to zostało już wskazane powyżej, Sąd uznał, że powodowie nie uczynili zadość obowiązkowi potwierdzania konsumentom informacji na piśmie, zatem zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny - termin, w którym konsument może odstąpić od umowy wynosi trzy miesiące i biegnie od dnia zawarcia umowy, w przypadku umów o świadczenie usług. Wskazać należy, że termin ten jest określony ustawowo i strony nie mogą postanowić inaczej. W przypadku zawarcia w umowie postanowienia o treści sprzecznej z przepisem ustawy, postanowienie takie jest nieważne.

Reasumując wskazać należy, że decyzja Prezesa UOKiK w zakwestionowanym przez powodów zakresie jest właściwa.

Wobec tego, że powodowie stosowali praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów Sąd uznał, iż kara nałożona przez Prezesa UOKiK odpowiada wadze naruszonych przez nich obowiązków wynikających z ustawy. Zgodnie z art. 106 u.o.k.k. Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Podkreślenia wymaga, że Prezes UOKiK wydając decyzję o nałożeniu kary działa w ramach tzw. uznania administracyjnego, powinien kierować się zasadą równości i proporcjonalności. Podnosi się także, iż kary nakładane powinny być w szczególności wówczas, gdy na skutek stosowania praktyki odniesione zostały korzyści finansowe, z powodu zaś rozproszenia podmiotów poszkodowanych tymi praktykami mało prawdopodobne jest wystąpienie przez nie z roszczeniami odszkodowawczymi.^(·) Pogląd ten znajduje swe potwierdzenie w orzecznictwie, w którym uznano, iż kara powinna pozostawać we właściwej proporcji do potencjału ekonomicznego sprawy oraz korzyści, jakie osiągnął lub zamierzał osiągnąć. Podstawą do wyliczenia kary pieniężnej przez Prezesa UOKiK był przychód osiągnięty przez powodów w roku poprzedzającym rok nałożenia kary to jest po (...)złoty dla każdego z nich. Zatem dla

każdego z przedsiębiorców to kwota stanowiąca równowartość (...) osiągniętego przychodu. W niniejszej sprawie Sąd uznał, że powodowie stosowali praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, zatem mając na uwadze wagę naruszonych przez powodów obowiązków wysokość wymierzonej przez Prezesa UOKiK kary należy uznać za zasadną.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie drugim wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Przedmiotowe powództwo zostało oddalone w całości, a zatem na powodach- I. K. i R. P. ciąży solidarnie obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów procesu, które poniósł w związku ze swym udziałem w sprawie. Dlatego Sąd na podstawie § 14 ust. 3 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163. poz. 1349 ze zm.) zasądził od pozwanego kwotę 360 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł jak w sentencji.

SSR (del.) Magdalena Kurc-Mazurkiewicz